

trdoživosti in vseh z njo povezanih dogajanj je postala legenda, ki simbolizira gospodarske pa tudi družbene in kulturne spremembe v Sloveniji (tako se na primer čas njenega nastanka ujema s snemanjem slovitega filma Vesna).

Po številnih medijskih odzivih na odprtje in vsebino razstave je očitno, da je v aktualni družbeni prostor vstopila ravno ob pravem času. Njeno odprtje se je naključno pokrilo z novico o prodaji družbe DrogaKolinska tujemu lastniku in z dokončnim rušenjem izvirne proizvodne hale na lokaciji v Spodnji Šiški, kar ji je dalo še večjo težo in omogočilo še večjo pozornost. Ko sem v muzejski noči in ob drugih priložnostih opazoval obiskovalce razstave, sem se prepričal, da jim je razstava všeč in se jim zdi zanimiva. Na podlagi predstavitev kolegov na strokovnem posvetu ob zaprtju razstave ter številnih neformalnih pogovorov ugotavljam, da so razstavo naklonjeno sprejeli tudi strokovni krogi, ki pa so hkrati opozorili na manjkajoče elemente. Na sami razstavi namreč ni bilo predstavljeno, kako so Cockto doživljali potrošniki, ki so se prav ob njenem nastopu na trgu učili principov potrošniške družbe in simbolnega oglaševalskega jezika.

Poleg kustosinje razstave Adele Ramovš in sokustosinje, Nine Zdravič Polič, so bili v strokovni pripravljalni ekipi še Bojana

Rogelj Škafar, Janez Bogataj, Žarko Lazarevič in Janez Damjan. Omenjena skupina pri pripravi razstave seveda ni pozabila na z znamko Cockta povezanih etnoloških in socioloških dimenzij. Med pripravo razstave je namreč nastajala diplomatska naloga Ane Beno, ki je odlično razkrila rojevanje odnosov med znamko in potrošniki, pa študije kreativnih procesov v ozadju grafičnih elementov in politično-zgodovinskega vidika nastanka Cockte. Zbrano gradivo je skupaj z razstavo rezultat celotnega raziskovalnega projekta, ki je prinesel nova znanja in izkušnje za nadaljnjo obravnavo dediščine slovenskih znamk in druge nesnovne gospodarske dediščine.

Dejstvo je, da je med tranzicijo po letu 1990 velik del nekoč zelo uspešnih slovenskih znamk oziroma njihovih lastnikov zašel v težave, obstoj nekaterih je ogrožen ali pa so s trga že izginile. Omenjeno dogajanje zavezuje zgodovinarje, etnologe in ekonomiste ter druge strokovnjake, da posvetimo gospodarski dediščini dodatno pozornost. Čeprav znamkam ne moremo pomagati pri njihovem obstoju na trgu, pa jim moramo zagotoviti vsaj trajen in celovit zgodovinski spomin. S tem ustvarjamo tudi spodbudno okolje za inovativnost in razvoj novih znamk, ki bodo prihodnje legende našega gospodarstva.

DOMOZNANSKA VZGOJA NAJMLAJŠIH V MESTNEM MUZEJU RADOVLJICA

Muzeje radovljiške občine (v nadaljevanju MRO) sestavlja pet samostojnih muzejskih enot – kustodiatov: Čebelarski muzej, Galerija Šivčeva hiša in Mestni muzej Radovljica imajo svoje upravne in razstavne prostore v Radovljici, Kovaški muzej deluje v Kropi, Muzej talcev pa v Begunjah na Gorenjskem. V Muzejih radovljiške občine deluje tudi pedagoška služba, ki skrbi za organizacijo dela z obiskovalci, vodniško službo, prodajo vstopnic in spominkov ter pedagoške in andragoške dejavnosti. Ponudba pedagoških in andragoških programov v naših muzejih je namenjena vsem starostnim skupinam obiskovalcev, od najmlajših do malo starejših, tako domačih kakor tujih.

Otroci iz številnih slovenskih vrtcev v Sloveniji so pogosti obiskovalci naših muzejev, še zlasti Kovaškega in Čebelarskega muzeja. Odkar jih po Čebelarskem muzeju popelje lutka čebelica Cvetka in na delavnici lahko izdelujejo izdelke iz čebeljega voska, se je njihov obisk v muzeju še povečal. Ob tem podatku pa nas je motilo, da med obiskovalci ni otrok iz lokalnih vrtcev. Jeseni 2009 sta kustosinja Mestnega muzeja Radovljica, mag. Tita Porenta, in vzgojiteljica radovljiškega vrtca, Renata Beguš, oblikovali idejo o sodelovanju med zavodoma. Pridružila se jima je še muzejska pedagoginja v Muzejih radovljiške občine, Katja Praprotnik, in tako je nastal projekt za šolsko leto 2009/10, ki smo ga poimenovali »Spoznavanje ter seznanjanje z odkrivanjem kulturne dediščine starega mestnega jedra Radovljice nekoč in danes«. Vanj sta se vključili skupini Pikapolonice in Čebelice, torej pet- in šestletni otroci iz radovljiškega vrtca. Spoznavali naj bi stari del mesta Radovljice in se pogovarjali o pojmi, kot na primer nekoč, preteklost, danes, jutri, prihodnost.

Program je predvideval mesečna srečanja vse do junija 2010, ko bi projekt končali z razstavo v Galeriji Šivčeva hiša.

V začetku oktobra 2009 smo se sprehodili po starem mestnem jedru in spoznavali, kaj je mesto, zakaj in kje je nastalo, kaj vse so za življenje v njem potrebovali prebivalci. Sprehodili smo se do posameznih mestnih zanimivosti, za katere smo predvidevali, da bodo zanimale tako majhne otroke. Na sprehodu smo si ogledali ostanke mestnega vodnjaka, sramotilno klop, obrambni jarek, obrambni zid in stolp, ter se prepričali, da mesto leži na terasi nad reko Savo, kar je mestu omogočalo varnost.

Novembra smo si ogledali eno izmed starih mestnih hiš – Šivčeva hišo. Za pomoč smo prosili našo zunanjo sodelavko, etnologinjo Nadjo Gartner Lenac, ki je male obiskovalce seznanila z nekdanjim življenjem v hiši (s črno kuhinjo, hišo, kaščo), predstavili pa smo jim tudi, kaj se v hiši dogaja danes (galerija, poročna soba). Ogledali so si razstavni prostor, v katerem so bili nekdanj obrtne delavnice, trgovina in skladišče. Prebrali smo zgodbo o mački Linci, redni obiskovalki hiše, popeljali pa smo jih tudi po stalni razstavi otroških knjižnih ilustracij Galerije Šivčeva hiša. Decembra smo si ogledali radovljiško Graščino in cerkev sv. Petra. Ob sprehodu po graščini smo spoznavali življenje zadnjih lastnikov graščine, grofov Thurn-Valsassina. Otroci so spoznali, zakaj so bila vhodna vrata tako velika, ogledali smo si dvoravno stopnišče, atrij, baročno dvorano (tu smo zapeli pesmico) in hodnik proti cerkvi. Na župnijski cerkvi smo si ogledali fresko sv. Krištofa, razložili, zakaj krasi cerkveno fasado, v cerkvi pa smo o njem prebrali legendo. Za konec so otroci na cerkvenem koru zapeli še dve pesmici.

* Katja Praprotnik, prof. zgod. in soc., višja kustosinja, kustosinja pedagoginja, Muzeji radovljiške občine, 4240 Radovljica, Linhartov trg 1, E-naslov: mro@siol.net.

Otroci na razstavi o Antonu Tomažu Linhartu v Mestnem muzeju Radovljica.

Foto: Renata Beguš, marec 2010

Zaključna prireditev na Linhartovem trgu v Radovljici.

Foto: Vida Markovc, junij 2010

Novo koledarsko leto smo začeli z delavnico z naslovom Mesto v steklu. Z otroki smo se najprej pogovorili o hišah v starem delu mesta in o tem, ali je na njih kaj posebnega, kakšna so vrata, okna, kaj jih krasi ... Nato so otroci nekaj izbranih hiš poskusili naslikati na kozarce.

V marcu smo obiskali Čebelarški muzej, v aprilu pa razstavo A. T. Linhart (1756–1795): »Zdaj premišlujem o tem, kako bi mogel postati znan.« Medtem ko so se v Čebelarškem muzeju brez težav seznanjali o čebelah, panjskih končnicah in panjih, je bil obisk razstave o Linhartu pravi izziv. Ugotovili smo, da sta lahko za otroke ob prilagojenem vodenju zanimiva tudi Linhart in njegov čas. Že podatek, da so si razstavo ogledovali skoraj celo uro, pove vse. Pogovarjali smo se o spremembah iz časov naših praprapradedkov in babic, ki so se šele učili saditi in uživati krompir, o tem, kako so prvič poleteli z balonom in o čudnem »telefoniranju« vojakov z napravo, ki je bila predhodnica telefona. Podrobneje smo si ogledali takratna oblačila in jih primerjali z današnjimi; povprašali smo jih, česa danes ne bi nosili. Za konec so si ogledali odlomka iz lutkovne priredbe Linhartovega dela *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*.

V maju smo izvedli zadnjo delavnico z naslovom Obramba mesta. Po pogovoru o vitezi smo v krogu posedli po tleh; sredi kroga nas je čakala skrivnostna črna vreča. Vsi otroci in vzgojiteljice so morali iz vreče potegniti en predmet. V naših rokah so se tako znašli meči, ščiti in katapulti (ne ravno pravi, temveč igrače, s katerimi so se lahko tudi igrali), figurice viteзов, opremljenih z različnim orožjem, knjige o vitezi, igre, ki jih poznamo še danes in so se jih igrali tudi vitezi ... Ob koncu so se otroci v mislih predstavili v viteški čas in s pomočjo dveh lesenih gradov uprizorili »pravi viteški boj«, ki sicer ni prinesel zmagovalcev, je bil pa večnamenski prostor Šivčeve hiše preplavljen s pravi otroškim živzavom. Otroke iz skupine Pikapolonice je celo spodbudil, da so si v naslednjih dneh iz odpadnega materiala izdelali svoj grad.

Po vsakokratnem obisku starega mestnega jedra so bile poleg Pikapolonic aktivne tudi Čebelice, ki so pridno gnetle, šivale, lepile, slikale in risale. Starši otrok iz skupine Čebelic so morali za »domačo nalogo« otrokom pomagati izdelati hišo, v kateri živijo. Vzgojiteljica Renata Beguš in muzejska pedagoginja Katja Pra-

protnik sta dogajanje spremljali tudi skozi objektiv fotoaparata.

V projektu nastale izdelke in fotografije smo junija razstavili v Galeriji Šivčeva hiša. Vzgojiteljice so s pomočjo otrok ob odprtju pripravile slovesnost. Lepo vreme je privabilo starše, stare starše in naključne mimoidoče, saj smo prireditev lahko izpeljali kar na trgu pred Šivčevo hišo.

Izvajanje in koordiniranje projekta, v katerem je sodelovalo 40 otrok, štiri vzgojiteljice ter kustodinja Mestnega muzeja in muzejska pedagoginja, ni bilo vedno enostavno. Največ težav je bilo z usklajevanjem različnih predstav in pričakovanj, ki naj bi jih prinesel projekt. Žal se s temi vprašanji pred začetkom projekta nismo preveč ukvarjale, vodila nas je predvsem praksa. Vzgojiteljice so posvečale večjo pozornost pedagoškemu delu in likovnemu izražanju, niso pa bile predhodno seznanjene z vsebinami in možnostmi, ki jih lokalno okolje in kulturna dediščina nudita za igro in zgodnje učenje. Muzealci smo želeli, da bi se otroci v tem okolju dobro počutili in ga na sprehodih s starši postopoma spoznavali že pred vstopom v šolo. Pri tem smo se soočali z izbirom primernih tem in pravo metodologijo dela z otroki. Praksa je pokazala, da bi bilo pametno predhodno več časa posvetiti pogovoru z vzgojiteljicami, te pa naj bi poiskale najustreznejše načine podajanja posameznih tem; tu nas čaka še veliko dela. Tudi ideja, da se v delo vključi starše, se nam je zdela zanimiva – in se nam zdi še vedno. Naš namen je bil s pomočjo »otroškega sveta« pri starših spodbuditi zanimanje za okolje, v katerem živijo. Prvi uspeh smo dosegli že s tem, da je kar precej staršev, bratcev in sestic prvič prestopilo prag Šivčeve hiše, zato je naša naloga, da jih sedaj, ko so premagali začetno zadrego, večkrat vključimo v naše programe. Tudi muzealci se bodo morali še veliko naučiti o poslanstvu in metodah domoznanske vzgoje otrok v najzgodnejših obdobjih.

Na povabilo radovljiškega župnika smo avgusta in septembra zaključno razstavo prikazali še v zakristijskem obrambnem stolpu. Majhen prostor nam ni dovolil razstaviti vseh izdelkov, zato smo pripravili njihov izbor, dodali fotografije in, ker stolp v glavnem obiskujejo tujci, dodali pojasnila v angleškem jeziku. Najbolj pa nas je razveselila obiskovalka Anja – prava spodbuda za nadaljevanje tovrstnih projektov – ki je v knjigo vtisov napisala: »Tukaj mi je všeč in tudi jaz bi to delala. Zelo mi je zanimivo. Anja.«